

Stanislav Filip

JEDNOU...

© STANISLAV FILIP
1990

Vydání první 2025

© Stanislav Filip, 2025

Obálka © Stanislav Filip

© Mgr. Tomáš Zahradníček - TZ-one, 2025

ISBN: 978-80-7539-253-4 (ePub verze)

ISBN: 978-80-7539-254-1 (mobi verze)

ISBN: 978-80-7539-255-8 (PDF verze)

www.vydavatelstvi-eknih.cz

Obsah

JEDNOU - I.....	4
JEDNOU - II.....	14
JEDNOU - III.....	20
JEDNOU - IV.....	28
JEDNOU - V.....	40
JEDNOU - VI.....	47
JEDNOU - VII.....	67
JEDNOU - VIII.....	74
JEDNOU - IX.....	84
JEDNOU - X.....	90
JEDNOU - XI.....	96
JEDNOU - XII.....	106
JEDNOU - XIII.....	120
JEDNOU - XIV.....	128

JEDNOU - I

JEDNOU byla tak dlouhá a tuhá zima, že ptáčkům omrzla hrdélka a potom, když nastalo jaro a všechno se probouzelo ze zimního spánku, tak se odevšad ozývalo jenom samé kaš-lání, kýchání a popotahování; nikoliv však nosem, jak to bývá u lidí, ale v tomto případě zobáčky. A někdy to popotahování zobáčků dopadlo příšerně. Například sýkorka koňadra měla svůj zobáček tak popotážený, že vypadala docela jako čáp a potom už jí nešlo ani létat, protože ten velký zobák nemohla prostě unést. A protože nelétala, tak si nemohla ani shánět potravu a tak chřadla a chřadla. Nikdo jí nemohl pomoci, protože každý měl svých starostí dost a na nějakou sýkorku koňadru neměli ani pomyšlení.

Byli ti ptáčkové z toho moc a moc zmateni a jeden druhého se ptali: „Prosíb bás, báte taky tak belkou rýbu?“ A většinou dostávali odpovědi: „Sabosebou, že báb belkou rýbu, jak se tak bůžete btát?“ Nebo: „Tobu by říkáte rýba? Dobolte, abych se za-sbál! Bodíbejte se da boji rýbu, takobá se hded tak debidí.“

Když už to bylo k nevydržení, tak se ti ptáčkové, kteří ještě mohli létat, šli poradit za moudrou sovou, která bydlela v lese ve vykotlaném dubu. Sesedli se kolem ní a jeden přes druhého volali: „Boraď dáb boudrá sobo, by už debíbe, jak se zbabit té rýby!“

Sova se celá načepýřila, protože ji probudili, když vyspávala po nočním lovu myší. „To jste si nemohli vybrat jinou dobu?“- plísnila je. „Třeba takhle později k večeru, kdy už jsem vzhůru a chystám se na lov nějaké dobré myšičky?“

„Debohli,“- kroutili ptáčkové hlavičkami s těžkými zobáčky. „Bždyť bidíš, že dás trábí rýba.“

„Já vám ani trochu nerozumím,“- rovnala si sova rozčileně peříčka na křídlech. „Nějak divně všichni huhláte. Jako byste měli rýmu, nebo co. To nemůžete mluvit trochu srozumitelně?“

„Brábě že bůbec debůžebe blubit! Bždyť bábe tu rýbu.“- odpoví-dali ptáčkové a šeptali si mezi sebou: „Da soba je dak boudrá! Hded bēděla, že bábe rýbu.“

„A nemáte náhodou nějak velké zobáky?“- zpozorněla sova,

když si dorovnála ta peříčka na křídlech. „Tak proto tak huhláte, že vám není rozumět,“- dovtípila se. „To asi budete mít opravdu rýmu,“- usoudila. „Abyste věděli, tak na to je nejlepší vitamín C.“

„Dy sobo jsi dak boudrá!“- ptáčekové už docela neskrývané sově lichotili. Ale hned zase posmutněli. „Kde ale bůžebe bzíd dakobý bitabíd?“- ptali se.

„No kde,“- sova mhouřila oči před denním světlem. „Vitamín C je například v citronech, to ví přece každý.“

„A kde bůžebe bzít dakobé citrody?“- posmutněli ptáčekové ještě víc. „Dic dakobého dady debábe.“

„To jsou mi otázky,“- zlobila se sova. „Jistě že tady nic takového neroste, vy chytráci. Citrony zrají jenom v teplých krajích, abyste věděli. A teď už mi dejte pokoj. Chce se mi ještě spát.“ A sova se k ptáčkům otočila zády a důstojně odkráčela do své dutiny ve starém dubu.

Ptáčekové se radili, co dál. Takhle to přece nemůže zůstat. Na ty jejich popotážené zobáčky nejde zazpívat vůbec žádná písnička, a jak by bez ptačího zpěvu vypadalo jaro? To si už vůbec nedovedli představit. A tak rozeslali ptačí poštou do teplých krajín prosbu, že potřebují citrony kvůli vitamínu C, aby se mohli vyléčit z té veliké rýmy, kterou dostali v té dlouhé a tuhé zimě.

Na druhém konci světa právě jeden kolibřík poletoval nad květy citroníku, když uslyšel ten telegram. „Tak to já tedy musím těm našim kamarádům pomoci,“- řekl si. „Tady je citronů habaděj, a když je tak nutně potřebují, aby se vyléčili, tak jim jeden přinesu.“ Vyhlédl si ten nejzralejší, který rostl až na samém vrcholku citroníku, vzal jeho stopku do zobáčku a snažil se ho utrhnout. Ale ať se namáhal, jak chtěl, s těžkým plodem si neporadil.

Náhodou letěl kolem papoušek kakadu. Uviděl, jak se kolibřík namáhá a tak se ho zeptal: „Co to prosím tě vyvádíš? Vždycky tě jenom vidím pít nektar z květů a teď se tu potýkáš s citronem?“

„Ale,“- odpověděl kolibřík, „chci našim kamarádům na severu poslat nějaký citron, aby se vyléčili z rýmy a mohli svým

zpěvem přivítat jaro. Copak jsi neslyšel ten telegram, co právě vysílali poštou?"

„Neslyšel,“ - přiznal se papoušek kakadu. „Ale když je to tak, to já ti taky pomůžu. Co bych neudělal pro naše kamarády,“ - řekl a hned taky svým ostrým zobáčkem přeštípal tu stopku citronu, se kterou se před chvílí namáhal kolibřík. Veliký žlutý plod plný šťávy a vitamínů spadl do vysoké trávy pod citroník, protože měl takovou váhu, že jej ani papoušek kakadu nemohl udržet.

„Co budeme dělat?“ - řekl smutně kolibříkovi. „Citron neunesu, protože je pro mě příliš těžký.“

„Musíme říct někomu, kdo ho unese,“ - odpověděl kolibřík. „Už to mám!“ - vzpomněl si. „Přece pelikán má veliký a silný zobák! A pod tím zobákem má ještě vak! Ten by těch citronů mohl vzít i několik najednou a tak bychom taky mohli vyléčit více našich nemocných kamarádů tam na tom studeném severu.“

„No to je pravda,“ - přikývl papoušek kakadu. A tak společně s kolibříkem odletěli za pelikánem. Přistihli ho právě ve chvíli, kdy v zátoce lovil ryby.

„Pelikáne! Pelikáne!“ - volali kolibřík s papouškem kakadu. „Prosím tě, pomoz nám! Potřebovali bychom tvůj veliký vak!“

„A na co vy dva potřebujete zrovna můj vak?“ - divil se pelikán.

„Chtěli bychom do něho uložit citrony a poslat je našim kamarádům na sever!“ - překřikovali jeden druhého.

„Copak já jsem nějaké poštovní letadlo?“ - rozčiloval se pelikán.

„My bychom tě jinak nežádali o takovou službu, ale oni ti naši kamarádi jsou moc a moc nemocní, víš?“ - vysvětlovali kolibřík s papouškem. „Letos u nich byla tak dlouhá a tuhá zima, že jim omrzla hrdélka a teď nemohou pořádně přivítat jaro.“

„Když je to tak,“ - pokýval hlavou pelikán, - „to tedy já v tomto případě pomůžu rád.“ Potom všichni tři letěli do citroníkového háje. Kolibřík létal nad citroníky a vyhledával ty nejšťavnatější plody, papoušek kakadu svým zobáčkem odštípoval stopky a pelikán jenom chodil po zemi s otevřeným zobákem a chytal ty odštípnuté citrony do svého velikého vaku. Když už měl

ten vak plný, tak řekl: „Tak to už by snad stačilo, pánové. Už jsem vám snad jednou řekl, že nejsem žádné poštovní letadlo, to snad pochopíte.“ A potom už vzlétl s tím neobvyklým nákladem vzhůru k nebi, dvakrát zakroužil nad citroníkovým hájem a potom se vydal směrem na sever. Kolibřík i papoušek kakadu ho pochopitelně doprovázeli, protože chtěli být u toho, jak ty citrony bude předávat nemocným kamarádům a taky se chtěli s ním podělit i o tu radost.

Po mnoha hodinách konečně dorazili na místo. Poznali to ostatně velmi snadno, protože se odevšad ještě ozývalo tak hlasité kýčání, kašlán a popotahování, že to prostě nemohli přeslechnout.

„Kamarádi!“- volali kolibřík i papoušek kakadu. „Honem si pojďte pro citrony, ať se můžete vyléčit!“ Hned se k nim slétli odevšad ptáčekové a volali: „To je od bás belbi bílé, kabarádi! Kodečďe si bůžebe bylécit tu belkou rýbu.“ Pelikán otevřel zobák a nabízel všem ptáčkům čerstvě natrhané citrony. Na každého se dostalo a kolibřík i papoušek kakadu byli rádi, že to tak chytře s tím pelikánem vymysleli.

„Tak se nám pěkně uzdravte!“- popřáli všem kamarádům. „My zase musíme letět nazpět; to víte, tady na severu je pro nás dost chladno, abychom se tu nakonec sami nenastydli.“ Zamávali na rozloučenou křídélky a odletěli.

„To jsou ale správdí kabarádi,“- pochvalovali si ptáčekové a namáčeli si zobáčky do citrónové šťávy. Po nějaké chvíli, když už všechny citrony snědli, začali pojednou na sobě pozorovat určité změny.

„Mně se zdá, že se mi trošku zmenšil zobáček!“- zaradoval se kos.

„Já jsem chtěl říct to samé,“- povídá datel.

„Mně už hrdélko vůbec nebolí!“- ozval se holub doupňák. Do večera se vylécila dobrá polovina všech ptáčků a ty nejtěžší případy se dolécily na druhý den dopoledne.

Nastal tu ovšem docela jiný problém. Ptáčekové teď zpívat sice mohli, ale když ta zima byla skutečně velmi dlouhá, delší, než jindy, tak se stalo, že ty svoje písničky najednou docela

všechny zapomněli! Zkoušeli to, jak se dalo, ale dopadlo to přes všechnu tu snahu katastrofálně. Například takový dudek začal zničehonic chrochtat jako divoké prasátko, datel zase bučel jako kráva, vrabec hýkal jako osel a kukačka štěkala jako pes. Když už si s tím vůbec nevěděli rady, zaletěli znovu za moudrou sovou k vykotlanému dubu.

„Moudrá sovo! Moudrá sovo!“- volali. „Vždycky jsi nám dobře poradila, porad' nám i tentokrát!“

„Kolikrát vám mám říkat, že mě přes den nemáte rušit!“- hubovala sova. Ale stejně se zlobila jenom naoko, protože jí lichotilo, že ji ptáckové považují za nejmoudřejší ze všech. „Co zase chcete?“

„Představ si, moudrá sovo! Chtěl jsem zazpívat svoji obvyklou jarní písničku, ale to, co se mi ozvalo z hrdélka, je prostě hrozné!“- rozčiloval se brhlík.

„No tak ukaž, ať to mohu posoudit,“- poručila mu sova.

Brhlík se nadechl a spustil: „Mňauú! Mňauú!“

„Ale vždyť mňoukáš jak kočka!“- plísnila ho sova.

„No právě,“- pípl brhlík a zčervenál až po uši, protože se za to, co právě přede všemi předvedl, hrozně zastyděl. „Co teď budu dělat? Jak mám teď přivítat jaro?“- chtěl vědět.

„A co mám dělat já?“- volal strakapoud. „Poslechni si mne!“

„To jsem sama zvědavá,“- bručela sova. „Tak to zkus,“- vybídla ho.

„Bééé! Bééé!“- zabečel strakapoud jako ovečka.

„Co s vámi?“- pokrčila rameny sova. „To by se mělo nějak napravit. Nebo ne?“- otázala se.

„Ty jsi tak moudrá, sovo!“- volali zase ptáckové jeden přes druhého. „Hned jsi poznala, že se to musí napravit, že to tak nemůže zůstat!“

„Víte co?“- napadlo najednou sovou. „To je přece jasné! Vy se musíte totiž naučit noty, miláčkové! Tak to je. Když neznáte noty, tak snadno zapomenete svoji písničku, to dá rozum.“

„Ale sovo, jak se naučíme noty?“- ptali se ptáckové a tvářili se přitom naprosto bezradně.

„Sami se je těžko naučíte,“- hudrovala sova. „Noty byste se mohli nejlépe naučit u paní učitelky Vejražkové v Lidové škole umění. Když za ní přijdete, jistě vás ráda noty naučí, ona je to

totiž moc hodná paní učitelka,"- zakončila sova svoji řeč velkým zíváním a tím dala všem najevo, že už se s nimi nemíní zaobírat.

„Děkujeme, moudrá sovo!“- zaštěbetali radostně ptáčkové a hned se nedočkavě rozletěli za paní učitelkou do Lidové školy umění.

„A paní učitelku nechejte ode mne pozdravovat!“- vzpomněla si sova, ale to už byli všichni ptáčkové pryč. „To jsou mi ale nedočkavci nedočkaví!“- hubovala sova a šla do dutiny dubu dospat ten přetržený spánek.

Ptáčkové letěli rovnou k Lidové škole umění, kde si posedali na římsy u oken. Podívali se dovnitř a uviděli tam paní učitelku Vejražkovou, jak tam právě nacvičovala s dětským sborem lidovou píseň „Ovčáci, čtveráci.“

„Co to je, Láďo?“- ptala se zrovna jednoho z chlapců. „Vždyť ty vážně bručíš, jak ten medvěd.“

„To je toho,“- postěžoval si venku konipas ostatním ptáčkům. „To já tak bručím taky, a nikdo mě ani nepolituje.“

„Nevyrušuj!“- okřikovali ho hned všichni. „Nic neslyšíme!“

„Když já jenom...“- zapýřil se konipas, ale potom si uvědomil, že ostatní na tom nejsou o nic lépe.

„Tak ještě jednou a naposledy,“- zvedla paní učitelka ruce k prvnímu taktu. Tentokrát už děti zazpívaly „ovčáky čtveráky“ bez chyby a paní učitelka se jenom usmívala. „No vidíte, když se chce, tak to jde,“- pochválila je. „Příště se naučíme další písničku. Ale teď už běžte domů,“- vybídla je k odchodu.

„Ty děti tak pěkně zpívaly,“- řekl tuhýk. „Jak by bylo krásné, kdybychom uměli zpívat tak, jako dřív,“- posteskl si.

„Ty jsi toho nikdy moc neuměl,“- obořil se na něho drozd. „To já jsem měl před tou dlouhou zimou tak krásnou písničku! Kdo ji poslouchal, tak ani nedutal!“- chlubil se.

„Víte co vy dva?“- povídá brkoslav. „Mohli byste laskavě nechat toho škádlení? Nejsme tady proto, abychom se na sebe zlobili, ale proto, abychom se naučili noty, jak nám poradila moudrá sova.“ Sám také hned zatukal zobáčkem na okno. Paní učitelka už byla skoro na odchodu, ale jak uslyšela to nesmělé zatukání, tak se šla podívat, kdo to může být. Když uviděla

sedět na římse všechny ty postižené ptáčky z okolí, usmála se na ně, otevřela okno dokořán a zeptala se: „Co vás ke mně přivádí, ptáčkové? A proč je vás tolik?“

„Víte, paní učitelko,“ - osmělila se pěnkvka, - „my jsme se k vám přišli naučit noty.“

„A k čemu vám to bude?“ - podivila se paní učitelka.

„Poslala nás za vámi moudrá sova ze starého dubu, protože jsme po té dlouhé zimě zapomněli všechny písničky a teď nemůžeme přivítat jaro,“ - přidala se žluva. A skřivan si honem pospíšil, protože se bál, že by je paní učitelka mohla odmítnout:

„Říkala taky, že jediné vy nás můžete noty naučit.“ Paní učitelka Vejražková byla tou jejich žádostí na rozpacích, ale znovu se na ně usmála a povídá:

„Vy si opravdu myslíte, že bych vás ty noty mohla naučit?“

„Ano!“ - volali ptáčkové. „My budeme hodní! A budeme se všichni pilně učit! A budeme poslouchat na slovo!“ - překřikovali se. Paní učitelka z toho byla tak potěšená, že najednou nevěděla, co by svým novým žákům nabídla na uvítanou, protože si uvědomila, že ptáčkové nesmějí jíst ani koláč, natož tabulku čokolády, kterou měla schovanou v šuplíku a tajně si z ní ulamovala, když děti v její třídě byli zaujati zpěvem.

„No tak nesedte jenom tak venku na římse, ale pojdte pěkně dovnitř do tepla,“ - vybídla je. Ptáčci vlétli do třídy a posadili se do lavic tak, jak to viděli předtím u dětí. Paní učitelka zase okno zavřela, aby do třídy nefoukal studený vítr a aby její nové žáky nerušil žádný hluk.

„Tak děti...“ - oslovila je, ale vzápětí se zarazila. „Vlastně ptáčkové, že ano?“ - opravila se rychle. „Nejdřív ze všeho si vás musím vyzkoušet, jestli máte hudební sluch. Myslím ale, že se toho u vás právě nemusím obávat, protože hudební sluch musí mít přece každý ptáček od přírody, že?“ - rozhlédla se spokojeně po všech přítomných. „Přesto se mi každý z vás teď aspoň pokuste zazpívat kousek nějaké písničky, abych to mohla posoudit. Ano? Tak třeba ty,“ - ukázala na kukačku, která se krčila v poslední lavici.

„Haf! Haf!“ - zaštěkala kukačka.

„Dost! Dost!“ - volala paní učitelka a zakrývala si dlaněmi obě uši. „Vždyť je to štěkání a ne kukání!“ - zhrozila se. „A co ty?“ -

vyvolala dalšího z ptáčků.

„Mňauú! Mňauú!“- zamňoukal brhlík po kočičím.

„Ne! Ne! Ne!“- chytila se za hlavu paní učitelka. „Takhle by to přece nešlo!“ Podívala se po zbývajících ptáčcích. „A co vy ostatní?“- zeptala se. „Taky štěkáte a mňoukáte namísto toho, abyste zpívali?“

„Prosím ne! My vůbec neštěkáme, ani nemňoukáme,“- hlásili se ptáčekové a svorně přitom kroutili svými hlavičkami.

„To jsem ráda,“- oddechla si paní učitelka. „Tak mi tedy zazpívejte,“- vybídla je. Každý z ptáčků tedy začal hned předvádět svůj domnělý zpěv. Samo sebou, že to žádný zpěv nebyl, ale jenom samé bečení, bučení, mečení, hýkání a řehtání, kejhání a hudrování, chrochtání a kvičení, syčení a ječení. Paní učitelce z toho šla hlava kolem. „No tohle!“- divila se. „Já jsem si vždycky myslela, že ptáčci nikdy nemohou zapomenout svoje písničky, ale to, co mi předvádíte, je jasný důkaz, že jsem se mylila.“

„Co ale budeme dělat?“- posmutněli ptáčci.

„Co bychom dělali?“- řekla paní učitelka. „Budeme muset cvičit. A nejlépe hned,“- rozhodla se. Vzala do ruky křidu a na tabuli nakreslila pět vodorovných čar, všechny pěkně pod sebou. „Tohle je notová osnova,“- řekla. „Do ní se zapisují noty.“ Hned nato začala do těch linek malovat nějaké korálky, které vypadaly jako dvě malé mističky přiklopené na sebe; aspoň tak to na první pohled vypadalo.

„Vždyť ty korálky jdou nějak do kopce, paní učitelko!“- přihlásil se vrabec. Myslel si, že to paní učitelka dělá špatně a že ji před ostatními ptáčky zesměšní. Byl už prostě takový, že si z každého dělal legraci a často v tom neznal míru.

„To je v pořádku,“- usmála se paní učitelka. „Každý tón má totiž svoji notu. Čím je nota nakreslená níž, tím je i tón hlubší a zase naopak. Víte, co jsem právě nakreslila?“- zeptala se a sama si také odpověděla: „Teď jsem zapsala stupnici. Stupnice tomu říkáme proto, že ty noty po těch linkách a mezerách stoupají, jako po stupních. Tohle je stupnice cé, protože touto notou začíná a tak se podle ní nazývá. Je vám to všem jasné?“- zeptala se pro jistotu. Ptáčekové kývali hlavičkami na souhlas.

„Vždyť je to tak jednoduché!“- volali.

„To jsem ráda,“- řekla paní učitelka. „A teď si tu stupnici zapíváme,“- navrhla a sama začala zpívat: „Cé - dé - é - ef - gé - á - há - cé.“ Ptáčekové zpívali po ní:

„Cé - dé - é - ef - gé - á - há - cé.“

„Tak je to správně!“- pochválila je paní učitelka. Potom s nimi probírala další stupnice, naučila je taky, co je to houslový a basový klíč a než skončila první lekce, ptáčekové už ovládali základy hudebního vzdělání.

„To je pěkné!“- pochvalovali si. „Když se všechno tak dobře naučíme, tak už nikdy nebudeme moci zapomenout žádnou písničku. Prostě si ji přečteme v notách a hned ji budeme umět!“

„To víte, že nezapomenete,“- ujišťovala je paní učitelka. „O to se postarám, nebojte se.“ A taky se postarala. Ptáčekové museli chodit do její třídy ještě celý týden a teprve tehdy se stal ten malý zázrak. Kukačka začala kukat, skřivánek vrzat, slavík zase tloukl jako dřív a dudek zase dudal. Prostě všichni ptáčekové si zase díky paní učitelce, která je naučila číst z not, vzpomněli na ty svoje písničky, které zpívali před tou dlouhou zimou.

„Ano, tak je to správné,“- mnula si paní učitelka ruce radostí nad tím, že se všechno podařilo stihnout včas, ještě než přišlo to jaro. „Teď už je z vás dokonalé pěvecké těleso. Klidně byste mohli vystupovat i ve velkých koncertních sálech,“- smála se. Samozřejmě, že to nemyslela tak úplně doopravdy, že jenom ty ptáčky chtěla trošičku povzbudit. Jenomže někteří ptáčekové to vzali vážně.

„No ano! Proč ne? Proč bychom nemohli koncertovat ve velkých sálech? Mohli bychom být potom třeba stejně slavní, jako někteří operní pěvci, tak, jak jste nám to říkala, paní učitelko!“- volali.

Paní učitelka se na malý okamžik zamyslela a potom povídá: „A víte, že máte pravdu?“

„A jak jste to myslela, paní učitelko?“- chtěli zase vědět ptáčekové.

„Vždyť vy to už vlastně děláte!“- usmívala se paní učitelka. „Přece zpíváte ve volné přírodě!“

„To ano,“- souhlasili ptáčekové. „Ale to přece není žádná kon-

certní síň?" - divili se a hleděli přitom jeden na druhého a nevěděli, jak to ta paní učitelka myslí.

„Jak to, že ne?" - nepřestávala se usmívat paní učitelka. „To je přece ta největší koncertní síň na světě! Nebo ne?"

„No ano! Máte pravdu!" - s úžasem odpovídali ptáčkové a kývali hlavičkami na souhlas. „Teď už můžeme přivítat jaro jaksepatří!"

A ptáčci se rozletěli do všech koutů a každý zazpíval tu svoji písničku. A když si je někdo poslechl, jak zpívají všichni dohromady, byl to ten nejkrásnější koncert, jaký byl kdy k slyšení.
